

Bon viatge, mister Moore

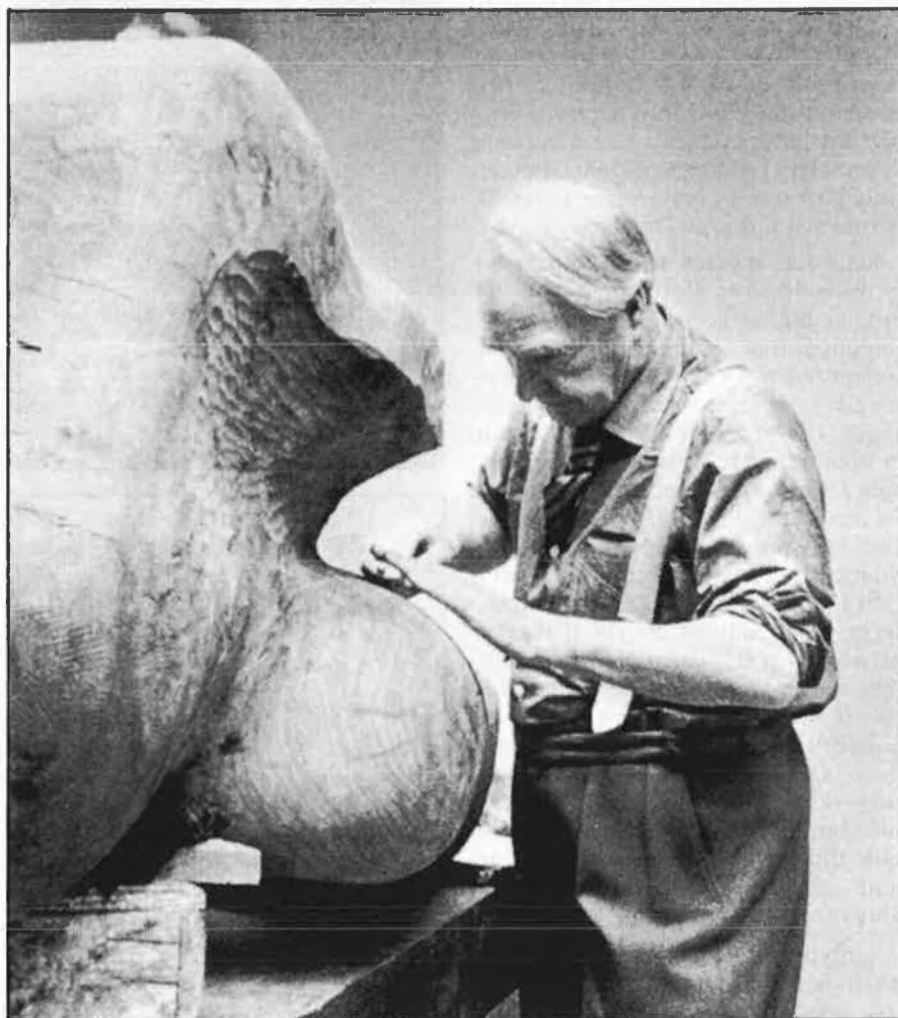
Forjador de l'avantguarda artística d'aquest segle, amb l'agost se n'anava, també, Henry Moore, un dels últims supervivents dels grans noms del XX

Carles Gàmez

Agost se'ns ha endut un dels noms claus en el panorama artístic del nostre segle: Henry Moore. A l'edat de vuitanta-vuit anys, moria a la seua residència de Much Hadham l'escultor britànic, i amb ell desapareixia un dels últims supervivents i forjadors de l'avantguarda artística del segle XX, la dels Miró, Brancusi, Picasso, Arp, Kandinsky, Klee...

Moore havia nascut a les darreries del segle passat, en Cateford (Yorkshire); combatent en la primera guerra mundial, no fou sinó acabada aquesta quan inicia la seua formació artística en l'Escola d'Art de Leedsen, el 1919. D'aquesta primera etapa de la seua formació vindria el seu «coneixement» de l'obra de Cezanne, Gauguin, Matisse, Kandinsky i l'art africà, gràcies a Michael Sadler, rector de la Universitat de Leed, i un dels pioners en el col·leccionisme d'art modern a la Gran Bretanya. Com assenyala Franco Russoli, «Moore recongué els precedents de les seues pròpies preocupacions i recerques en artistes com Brancusi i Picasso, que havien vist, en les escultures i les pintures arcaïques o primitives, models que revelaven la fusió entre la monumentalitat expressada en blocs i l'energia vital».

Davant un ambient academicista marcat per les directrius del Royal College of Art de Londres, Moore trobarà en les sales del British Museum «els principis» que ell tractava d'aplicar en la seua escultura, més enllà del contingut simbòlic o la significació cultural, la contemplació de les obres antigues o primitives influirà en ell decisivament. Com ell confessaria repetidament, foren els museus «la seua millor escola» i en especial, el Britànic i el Museu de Ciències Naturals; en aquest darrer es deixarà captivar per les formes creades per la natu-

ra, sense les quals és impossible concebre la seua escultura.

Les seues primeres exposicions en la dècada dels anys vint vindran marcades per una certa aurèola d'escàndol per part de la crítica (llevat d'uns quaranta noms, com Roger Fry, Epstein...) i és acusat tot sovint d'«apologista de la lletjor». Arran de la seua exposició en la Leicester Gallery, el 1931 seria acusat d'immoral; per la seua banda, J. B. Manson, director de la Tate Gallery, arribaria a afirmar que l'obra de Moore no entraria mai en la col·lecció nacional d'art modern britànic, sin no era passant per damunt del seu cadàver. Quaranta-sis anys després, la seua obra entrava per la porta gran de la Tate Gallery.

La segona guerra mundial el colpirà fortament, un bombardeig destruirà el seu estudi londinenc. Així, Moore es convertirà en «artista de guerra», testimoni directe de les re-

percussions de la contesa sobre la població. D'aquesta experiència restaran els seus impactants dibuixos sobre els refugis antiaeris, replens d'una gentada anònima, amuntegament de cossos humans...

La postguerra significarà el seu reconeixement internacional, ratificat el 1948 en la XXIV Biennal de Venècia, que li concedeix el Premi Internacional d'Escultura; l'obra de Moore comença a exhibir-se i a «eixir a la llum pública» en museus, carrers i places de tot el món. La Unesco li encarrega una figura recolzada per a la seua seu a París, i rep l'Orde del Mèrit, l'honor més alt que podia assolir un artista en la Gran Bretanya...

Darrere, quedaven ja els anys en què apareixia com un artista iconoclasta, salvatge, marginal...

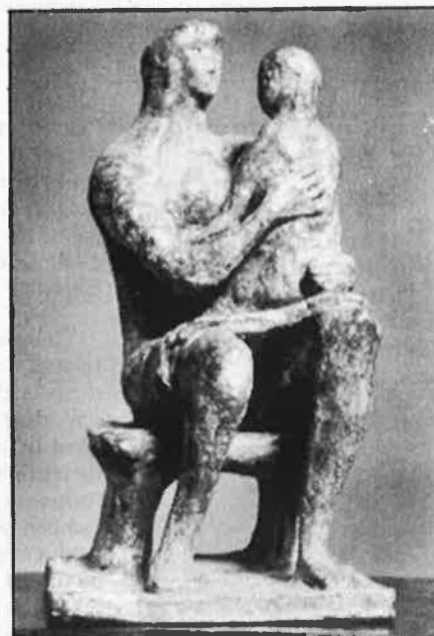
Per a l'historiador d'art italià Giulio Carlo Argan, Moore «com a anglès, es relaciona directament amb les primeres fonts del romanticisme europeu: amb la poètica d'allò «sublim» de Blake, com a línia fronterera entre allò que és humà i allò que es diví, i amb el sentiment de la unitat de l'home amb la natura de Turner». La forma abstracta i la figurativa s'alternen en la seua trajectòria artística com un continu, sense contradiccions; tanmateix, la figura humana serà una de les seues constants: la maternitat, la parella, les figures repenjades o tombades.

«La figura humana és la base de tota la meua escultura, i això significa per a mi el nu femení; en la meua obra hi ha almenys una proporció de cinquanta dones per cada home. I només

incloc els homes quan són imprescindibles per al tema, com, per exemple, en un grup familiar.»

A més de la forma humana, Moore es sentira atret per les formes naturals, com ossos, conquilles, còdols, grups de núvols, els ocells, els arbres i les seues arrels, les muntanyes... «L'escultura, per a mi, ha de tenir vitalitat. Ha de saber apreciar la forma orgànica, un cert patetisme i un cert caliu. L'escultura purament abstracta, per a mi, és una activitat que es pot realitzar millor en altres arts, com per exemple l'arquitectura. Una escultura ha de tenir vida pròpia. Més que fer la impressió que és un objecte més petit escolpit d'un bloc més gran, l'observador hauria de tenir la sensació que allò que veu conté en l'interior la seua pròpia energia orgànica, que lluita per eixir: Si una obra escultòrica té vida i formes pròpies, tindrà vida i s'escamparà i semblarà més gran que la pedra o la fusta d'on ha estat tallada».

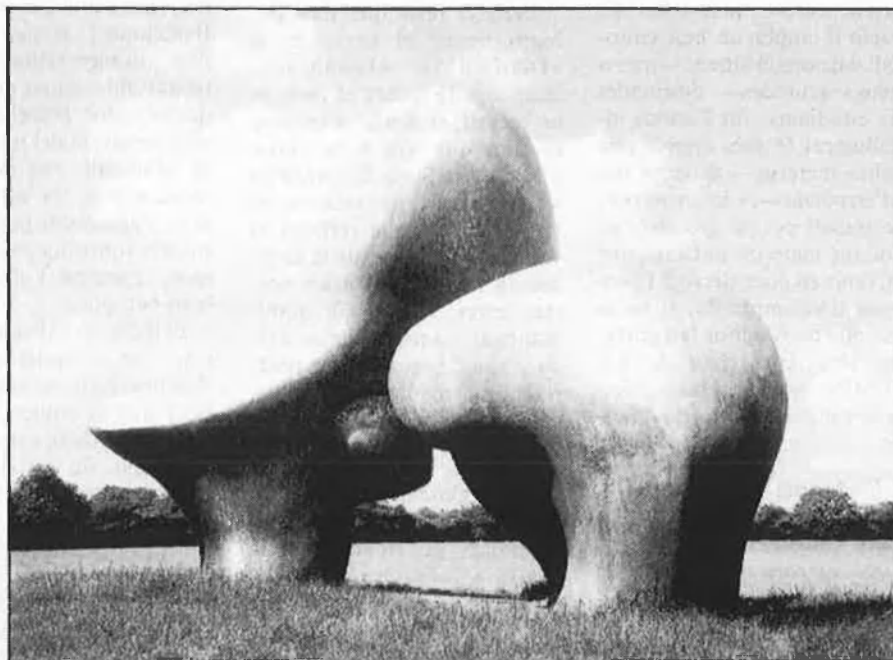
Per a Argan, en Moore conflueixen les polèmiques socials de Ruskin i de Morris i el seu rebuig de l'estatus privilegiat de l'artista-intel·lectual; segons ell, Moore no s'identificaria amb cap dels tipus d'artista que les grans poètiques de la seua època contraposen entre si: ni es el Faber dels constructivistes, a punt de convertir-se en el tècnic-projectista de la indústria, ni el Ludens dels surrealistes, per als quals la cosa més seriosa que es pot fer és jugar. Moore encarnaria més bé la figura arcaica, quasi dedàlica, de l'artífex que amb el seu pacient treball transforma el caos en cosmos, fa el món, en paraules d'Argan.

«Verge amb infant».

Anthony Caro, un dels noms claus de la darrera escultura britànica, assenyala durant la seua estada entre nosaltres (amb motiu de l'antologia a la Fundació Caixa de Pensions sobre escultura britànica actual) el paper històric de la figura i l'obra de Henry Moore en el panorama artístic de les illes, sense la qual no es podia entendre i la potència que viu actualment aquesta.

Ara, amb la seua mort, desapareix un dels últims «ponts vius», exponent capital de la renovació plàstica de l'art contemporani, continuador d'una tradició humanista en la qual apareixen els noms de Giotto, Masaccio, o Miquel Àngel. □

Dalt, Henry Moore. Baix, «Rei i reina» i «Ovelles».